

OGLAS

OFICIR, DŽENTLMEN, UMJETNIK

Rat je završio kao kapetan, odbio je spomenicu NOB-a, a onda postao kipar. Bio je jedan od najuzbudljivijih umjetnika u Zagrebu

Piše: Korana Sutić

Objavljeno: 27. ožujka 2018. 10:43

Komentari 0



Savršeno brašno za svaki kruh

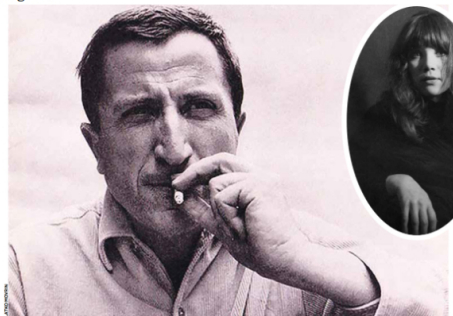
S Tena brašnom svaki recept postaje jednostavniji i uspješniji.

Granolio

Saznajte Više >

Podijeli

Kipar **Stevan Luketić** bio je veliki prijatelj arhitekta Ive Vitića, koji mu je, među ostalim, projektirao atelijer u Vlaškoj ulici u Zagrebu, no to nije bilo presudno u zauzimanju važnoga mjesta njegove velike skulpture u nekadašnjoj zgradi Centralnog komiteta Saveza komunista Hrvatske, zvanog Kockica, na zagrebačkom Prisavlju, poznatom djelu tog arhitekta. Šezdesetih je godina danas gotovo zaboravljeni Luketić smatran jednim od najzanimljivijih umjetnika u Zagrebu.



Stevan Luketić velik je dio života proveo u Zagrebu, a njegova udovica Eleonora (u krugu, portret iz 1960-ih) prisjeća se njihovih druženja s Ivanom Vitićem, Edom Murtićem, Vojinom Bakićem, Jurkom Kaštelanom... Poslije je radio na Akademiji likovnih umjetnosti u Cetinju

Iz zaborava ga je ovih dana izvukao **Feda Gavrilović**, voditelj zagrebačke Galerije Forum, izložbom "Oficir, džentlmen, umjetnik". Luketićevo impresivno djelo, reljef koji se nalazi na zidu u kongresnoj dvorani nekadašnjeg CK, a današnjeg Ministarstva mora, prometa infrastrukture i Ministarstva turizma, ostalo je u svoj svojoj veličanstvenosti ovjekovječeno na jednoj fotografiji **Toše Dabca** iz 1970. Taj je reljef i danas u dobrom stanju, što se vidi na fotografiji **Ivana Posavca** iz ove godine, jedino je namještaj u dvorani nešto manje atraktivan. U ovoj su kongresnoj dvorani nekoć zasjedali

Oglas

BRAŠNO S PRIČOM
I TRADICIJOM



Savršeno brašno za svaki kruh

S Tena brašnom svaki recept postaje jednostavniji
i uspješniji.

Granolio

Saznajte više >

Ove se godine obilježava 50. godina otkad je sagrađena Kockica, jedna od najboljih zagrebačkih građevina novijeg doba u Zagrebu, koja je građena je od 1963. do 1968.



Oglas

BRAŠNO S PRIČOM
I TRADICIJOM



Savršeno brašno za svaki kruh

S Tena brašnom svaki recept postaje jednostavniji
i uspješniji.

Granolio

Saznajte više >

- Monumentalnost jednostavnog geometrijskog volumena na povišenom platou sugerira moć vlasti, dok funkcionalnost infrastrukture zgrade pokazuje inženjersku dosjetljivost i promišljenost svakog detalja u najboljem jeziku međunarodnoga arhitektonskog modernizma - smatra Fedo Gavrilović, povjesničar umjetnosti i galerist.

Umjetnička djela u ovoj zgradi zadivljuju. Može se vidjeti prostorna instalacija **Raoula Goldonija**, golema tapiserija **Jagode Buić**, murali **Ede Murtića**, reljef Stevana Luketića, mural **Zlatka Price**.

Oglas

BRAŠNO S PRIČOM
I TRADICIJOM



Savršeno brašno za svaki kruh

S Tena brašnom svaki recept postaje jednostavniji
i uspješniji.

Granolio

Saznajte više >





Luketićeva geometrija, usklađivanje elemenata i cjelokupno shvaćanje kiparstva ne poznaju smirenost, nego samo žestinu i proboj. Šezdesetih radi i prve skulpture od odbačenih hladnjaka automobila

Totalni dizajn

- Vlastodršci su, kao i uvijek u povijesti, znali da je ulaganje u umjetnost sjajna demonstracija moći. Ali u Kockici nema narativnog i deskriptivnog veličanja režima. Na ulazu nas dočekuje fascinantna prostorna instalacija Raoula Goldonija koja bez problema nadmašuje veliku većinu svega što se izlaže u paviljonima na Venecijanskom bijenalu: tri zida od plavoga stakla kroz koje prosijava sunčevo svjetlo. I ostala umjetnička djela posve su apstraktne igre formom koje ne prizivaju nikakve ideologeme, što je specifičnost umjetnosti u socijalističkoj Jugoslaviji - objašnjava Feđa Gavrilović.

U Kockici su smještena dva mozaika i jedan keramički strop **Ede Murtića**, a još jedan njegov mozaik nalazi se u fontani ispred zgrade koja baš nije u reprezentativnom stanju. Tu je i tapiserija **Jagode Buić**, a nekoć se u inventar zgrade ubrajala i tapiserija od lanaca **Dušana Džamonje** koja je ukradena početkom 1990-ih. U kongresnoj dvorani sučeljena su dva golemo ostvarenja: mozaik Zlatka Price i reljef od inoksa Stevana Luketića.



Candlelight Zagreb

Jedinstvena lokacija, tisuće svijeća i čarolija glazbe. Doživite Candlelight

Candlelight

Otvori >



mozaik Zlatka Price u Kongresnoj dvorani, nasuprot Luketićevu reljefu

- Arhitekt **Ivo Vitić** pobijedio je na velikom natječaju za zgradu Centralnog komiteta s projektom koji je predvidio i buduća umjetnička djela i njihove autore. Riječ je o onom što danas zovemo "total design", znači da je Vitić osmislio i unutarnje uređenje njegove zgrade, u suradnji s najznačajnijim hrvatskim umjetnicima toga doba, koji su u interijeru ostavili ostvarenja koja mogu i danas stajati uz bok najboljoj svjetskoj suvremenoj umjetnosti - kaže Gavrilović.



GRAND PRIX
MACPARE ZA NAJBOJIJA I ILLUSTRACIJA I Nalazna državnih ostvarenja u

IZ OBLASTI KUPOLJAZA I KUPOLJAZA U NITRI SVETLOST najpoznatije glazbene zgrada je u Splitu, a najkvalitetnija kuća je nastala u Zagrebu

JOSIP VANISTA

NEVJEROJATAN ŽIVOT JEDNOG OD NAŠIH NAJVEĆIH UMJETNIKA Nakon Lasića i Goldsteina, u samo godinu dana otišao je i treći iz grupe 'karlovačkih dečki'

PROMO

Od bonova do lakšeg prebacivanja love. Što sve uključuje Zabin Paket za mlade?

No tko je bio hrvatski i crnogorski kipar Stevan Luketić o kojem se danas malo zna? Stevan Luketić rođen je u Budvi, u bogatoj građanskoj obitelji. Sa 16 godina pridružio se pokretu otpora te se u vrijeme Drugoga svjetskoga rata kao skojevac našao u talijanskim logorima u Baru u Crnoj Gori, a poslije u talijanskom Bariju, da bi se nakon pada Italije pridružio Prvoj proleterskoj brigadi pod zapovjedništvom **Koče Popovića** s kojom je 1944. ušao u oslobođeni Beograd.

"Nakon što je ranjen na srijemskom frontu, poslan je u činu kapetana u vojno zapovjedništvo Zone B u Trstu, ali već godine 1950. napušta vojnu karijeru. Čak u jednom trenutku odbija i spomenicu NOB-a koja je, kao što je inače slučaj s vojnim priznanjima, nosila brojne društvene privilegije, govoreći kako je sudjelovanje u ratu bila stvar njegove savjesti koju bi bilo neukusno kapitalizirati ordenjem", navodi Feđa Gavrilović, u katalogu izložbe.



Jedan od keramičkih mozaika Ede Murtića

Te iste godine upisuje Likovnu akademiju u Zagrebu, gdje specijalizira kiparstvo kod **Frane Kršinića**.

"Teško je bilo poslije oficirskog relativno ugodnog života, u tek oslobođenoj zemlji, prijeći na studentsku čorbu od kisele repe sa 25 godina", rekao je kasnije, 1996. godine za crnogorske novine.

Svoj zanat u to vrijeme kuje kod još jednog velikog kipara, **Vojina Bakića**, s kojim je bio prijatelj. No najbolji prijatelj bio je s piscem i pjesnikom **Jurom Kaštelanom**. Njegova udovica **Eleonora Luketić** ispričala nam je da je s arhitektom Vitićem bio dobar prijatelj od samog dolaska u Zagreb.

- Oni su se družili i poslovno i privatno. Išlo se na izlete s obiteljima, putovali u Dalmaciju. Bila je i jedna pauza u tom prijateljstvu, neka njihova razmirica. U tom je krugu bio i Edo Murtić i ostali koji su dolazili k njemu - rekla nam je Eleonora Luketić.

Luketić je velik dio života proveo u Zagrebu, a kasnije dio i u Cetinju gdje je radio na Akademiji likovne umjetnosti.

- Tijekom cijeloga života izlagao je uz velike hrvatske umjetnike i svojim radom povezivao hrvatsku i crnogorsku kulturu, no 1990-ih njegovo djelo počelo se zaboravljati i njegova ličnost marginalizirati. Devedesetih je godina boravio u Zagrebu i povremeno u Budvi te je živio povučeno. Nešto prije njegove smrti 2002. godine održana je velika retrospektiva njegovih djela u HDLU - kaže Feđa Gavrilović.





Arhitekt Ivan Vitić, čije je Kockica djelo, u uređenje zgrade uključio je i vodeća imena domaće moderne umjetnosti. Na slici: zid od plavoga stakla

Ratnik i umjetnik

Monumentalni reljef u zagrebačkoj Kockici, smatra Gavrilović, potvrđuje važno mjesto ovog skulptora u hrvatskoj umjetnosti i ukazuje na njegovu poetiku koja do punoga izražaja dolazi u njegovim enformelističkim skulpturama. Reljef je veličine 12,5 x 6,5 metara, a težak 6000 kilograma. Kompozicija reljefa u Kockici, objašnjava Gavrilović, temelji se na kontrastu u kojemu krivulja sačinjena od manjih poligona siječe masu koju grade veći. Te su forme izrađene od inoksa, tekstura im je posve glatka i reflektira svjetlo, a njihov međuočnos, njihovi oštri bridovi i nepravilni oblici sadrže dinamiku i nemir. One su po tome i prilično različite od formi njima suvremenih skulptura od istoga ili sličnoga materijala.

- Luketićeva geometrija, usklađivanje elemenata i cjelokupno shvaćanje kiparstva ne poznaju smirenost, nego samo žestinu i proboj, čak i kada je skulptura načinjena od reflektirajućih kovina koje po svojoj prirodi zrače elegancijom i skladom. Možda se tu u savršenom spoju susreću ratnik i umjetnik, oficir i džentlmen - ocijenio je Gavrilović.

Zanimljivo je da početkom šezdesetih Luketić radi i prve skulpture od odbačenih hladnjaka automobila, pri čemu se, ističe Gavrilović, vidi fascinacija njihovom linearnom mrežom, pravilnom konstrukcijom unutar koje intervenira topljenjem i dodavanjem metala, čime se postiže zgužvana i intrigantna tekstura. Takva je, primjerice, Skulptura XXIII iz 1963. koja se može vidjeti u Galeriji Forum. Inače, njegova su djela i spomenik na Dotršćini u Zagrebu, kao i spomenik na kompjutorskom centru u Preckom te niz drugih javnih ostvarenja.

Podijeli

#Kiparstvo

Želite li dopuniti temu ili prijaviti pogrešku u tekstu?

više na Jutarnjem



MASOVNI NAPAD

Stižu snimke: Rusija gori, ima mrtvih, na udaru i Moskva, Ukrajinci napali više od 2000 kilometara od granice!



POVODOM OLUJE

I NATO se divi hrvatskim dronovima, pazite što je objavilo Zapovjedništvo specijalnih snaga: 'Impresivno!'



PIŠE ALEKSANDAR DRAGAŠ

Nikada neću zaboraviti jedan njezin poziv. Nisam mogao doći k sebi, suze su mi krenule...



DIPLOMATSKA NAPETOST

Vučić pod sve većim pritiskom, sada mu je za vrat sjeo i ruski veleposlanik: 'Aleksandre, nadam si da si riješio taj problem'

komentari (0)

Novo

Ovaj članak još nema komentara

Važna obavijest:

Sukladno članku 94. Zakona o elektroničkim medijima, komentiranje članaka na web portalima društva HANZA MEDIA d.o.o. dopušteno je samo registriranim korisnicima. Svaki korisnik koji želi komentirati članke obavezan je prethodno se upoznati s Pravilima komentiranja na web portalu društva HANZA MEDIA d.o.o. te sa zabranama propisanim stavkom 2. članka 94. Zakona o elektroničkim medijima.

Uvjeti korištenja